

Oddlužení pro seniory

Iuridicum Remedium, z. s., 2021

 iure

úvod

V dnešní době není výjimečné, že se setkáváme s lidmi, kteří mají mnoho dluhů, které nejsou schopni splácet. K neutěšené situaci nepochybně přispěla i pandemie onemocnění CO-VID-19, která pro mnoho lidí znamenala značný finanční výpadek v zaměstnání. Situace se nepochybně dotkla také osob v důchodovém věku. Nejedyn důchodce si v době před-covidové přivydělával k důchodu. V důsledku omezení či ukončení činnosti zaměstnavatele, nebo jednoduše ze strachu o své zdraví však senioři přišli o svůj přivýdělek. Protože pandemie citelně zasáhla celou společnost, tak senioři mnohdy přišli i o finanční podporu své rodiny. Jak tedy pomoci z neutěšené finanční situace předluženým seniorům, kterým se s dluhy pomalu roztáčí kolotoč vymáhání, soudních řízení a exekucí?

Východiskem může být oddlužení, lidově nazývané také osobní bankrot. To v důsledku novely zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) účinné od 1. 6. 2019 doznalo značných změn. Novela zjednodušila vstup do oddlužení starobním důchodcům a osobám v invalidním důchodu pro invaliditu druhého a třetího stupně. Jelikož se však jedná o po-

měrně novou právní úpravu, nedostala se doposud dostatečně do povědomí veřejnosti. Navíc je insolvenční řízení procesně značně komplikované, což seniory odrazuje.

*Tato příručka, která vznikla v rámci projektu **Bezplatná advokátní pomoc a osvěta pro seniory ve věci dluhů exekucí a udržitelnosti bydlení a zaměstnání** podpořeného Ministerstvem práce a sociálních věcí, si klade za cíl ve stručnosti provést čtenáře insolvenčním řízením a vysvětlit, jak prostřednictvím oddlužení vyřešit svoji dluhovou situaci.*

*Navazujeme na dlouholeté zkušenosti naší nevládní organizace **Iuridicum Remedium, z. s.** a jejích spolupracujících advokátů se zajišťováním právní pomoci seniorům zejména ve věcech dluhů a exekucí.*

Ačkoli je problematika oddlužení složitá, tak v textu této příručky se budeme snažit být co nejvíce srozumitelní. Toho chceme docílit zejména konkrétními příběhy lidí, inspirovanými klienty naší poradny.

Erika Turzová Baloghová, Jan Vobořil

obsah

úvod.....	2
obsah.....	3
úpadek.....	4
způsoby řešení úpadku.....	8
podmínky pro povolení oddlužení.....	13
návrh dlužníka na oddlužení a další průběh řízení.....	17
přezkoumání pohledávek.....	22
povinnost dlužníka v oddlužení.....	24
osvobození dlužníka od placení pohledávek.....	27

kapitola 1

úpadek

Trápení pana Ivana

Pan Ivan byl důchodce a měl jediného syna. Ze svého skromného důchodu však nevyžil, a tak ho syn finančně podporoval. Jednou však stihla pana Ivana strašlivá zpráva. Jeho syn zemřel. Pan Ivan neměl se snachou dobré vztahy, a ta ho odmítla nadále podporovat. Pan Ivan se tak ocitl v těžké situaci. Byt měl v nájmu a nezbývalo mu na úhradu celého nájemného. Pronajímatel hrozil, že ho vystěhuje. Pan Ivan si ze strachu, že skončí na ulici, vzal půjčku u úvěrové společnosti Mazaná liška, aby dluh uhradil. Posléze se panu Ivanovi povedlo najít levnější byt, jenže to už opět pronajímateli dlužil na nájmu za další tři měsíce. Pronajímatel zaslal panu Ivanovi vyúčtování za služby, kde měl také nedoplatek. Navíc pan Ivan nebyl schopen řádně splácet ani půjčku. Na své dluhy sice pan Ivan splácel určitou částku, ta však dlužné částky nepokrývala zcela, a tak se pan Ivan zanedlouho ocitl v exekuci. Dluh pana Ivana dále narostl v důsledku

soudních nákladů a nákladů exekuce. K dlužným částkám byly připočteny také zákonné a smluvní úroky.

K tomu všemu byla panu Ivanovi doručena výzva banky ABC, u níž měl před lety založený účet, který si zapomněl zrušit. Banka mu oznamovala, že dluží na poplatcích za vedení účtu 18 000 Kč.

Když se pan Ivan dozvěděl, že v exekucích vymáhaná částka je vyšší než jeho původní dluh, a že navíc dluží 18 000 Kč bance, rozhodl se poradit s právníkem nejmenované neziskové organizace, jak situaci řešit. Právník doporučil podat návrh na zahájení insolvenčního řízení a požádat o povolení oddlužení.

Podmínkou pro zahájení insolvenčního řízení je dlužníkuv úpadek. Dle ust. § 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), je dlužník v úpadku, pokud:

- má více věřitelů,
- má peněžité závazky po dobu delší než třicet dnů po lhůtě splatnosti a
- tyto závazky není schopen platit.

K tomu, aby mohl být prohlášen úpadek dlužníka, musí být splněny všechny tři podmínky.

Ve výše popsaném případě má pan Ivan celkem tři věřitele, a to úvěrovou společnost Mazaná liška, u které si vzal půjčku, bývalého pronajímatele, kterému dluží částku za nájem a služby spojené s užíváním bytu, a banku ABC, která po něm požaduje poplatky za vedení účtu. Je tedy splněna první z podmínek pro zahájení insolvenčního řízení.

Protože se pan Ivan ocitl v exekuci, je zřejmé také to, že své závazky řádně neplnil po dobu delší než třicet dnů. Poslední podmínka je také splněna, neboť pan Ivan nemá finanční prostředky na zaplacení svých dluhů, přestože se tyto snaží splatit. Pan Ivan neplatí proto, že skutečně nemá prostředky na úhradu celých svých dluhů. V případě, že by pan Ivan prostředky na splácení svých dluhů měl a pouze se rozhodl svoje dluhy neplatit, nebylo by možné vyslovit jeho úpadek.

Proč právník doporučil panu Ivanovi insolvenční řízení pomoci dlužníkům?

Se zahájením insolvenčního řízení zákon spojuje několik účinků:

- Pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněna žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou.

Co to znamená?

V našem případě banka ABC nemůže proti panu Ivanovi podat žalobu na zaplacení dlužné částky.

Jak tato skutečnost panu Ivanovi pomůže?

Dlužná částka se již nenavýší o náklady soudního řízení a náklady exekučního řízení. Dluh tedy z tohoto důvodu dále neporoste.

- Výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést.

Co to znamená?

Exekuce, které byly proti panu Ivanovi zahájené, sice zahájené zůstanou, ale nelze na jejich základě postihnout majetek pana Ivana. Pokud například exekuce probíhala srážkami z důchodu pana Ivana, nelze tuto srážku již po zahájení insolvenčního řízení provést. Srážky budou do budoucna prováděny

v prospěch insolvenčního správce a nikoli exekutorů, insolvenční správce je pak rozdělí přihlášeným věřitelům.

- Zahájení insolvenčního řízení má vliv také na zajištění závazků dlužníka. Zajišťovacími instituty jsou například zástavní právo, zadržovací právo, zajišťovací převod práva. Dle ust. § 109 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona lze právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, uplatnit nebo nově nabýt jen za podmínek stanovených tímto zákonem. Jinak řečeno, například zřídit zástavní právo k nemovitosti dlužníka lze pouze v rámci insolvenčního řízení. Stejně tak prodat majetek, na němž je zřízeno například zástavní právo, lze rovněž pouze v insolvenčním řízení. Nelze tak učinit mimo něj.

Dalším zajišťovacím institutem, na který zákon pamatuje, je dohoda o srážkách ze mzdy nebo z jiných příjmů uzavřená mezi věřitelem a dlužníkem dle ust. § 2045 občanského zákoníku. Tuto nelze po zahájení insolvenčního řízení již realizovat.

Výše zmíněné účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení trvají do skončení insolvenčního řízení. Další nespornou výhodou insolvenč-

ního řízení je skutečnost, že zahájení insolvenčního řízení pozastavuje nárůst úroků z prodlení a příslušenství pohledávek. Dle ust. § 170 insolvenčního zákona se v insolvenčním řízení neuspokojují:

- úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,
- úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,
- pohledávky věřitelů z darovacích smluv,
- mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka, s výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku,
- smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,
- náklady účastníků řízení vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení.

Co to znamená?

Omezuje se tedy výše pohledávek, které lze v insolvenčním řízení uspokojit, neboť tyto pohledávky již po zahájení insolvenčního řízení nenarůstají o výše uvedené položky. Naproti

tomu v exekuci nic nebrání tomu, aby se dluh nadále navyšoval o náklady exekučního řízení, o náklady oprávněného, o úroky z prodlení či o smluvní pokutu. To pak často vede k tomu, že v exekucích dlužníci platí jen úroky a nemají naději, že jednou zaplatí vše. To v oddlužení nehrozí.

Jak tato skutečnost panu Ivanovi pomůže?

Pan Ivan má pohledávku u úvěrové společnosti Mazaná liška. Ve smlouvě o úvěru jsou pro případ, že pan Ivan nezaplatí včas, sjednané smluvní úroky z prodlení. Pan Ivan je povinen zaplatit za každý započatý den prodlení 0,1 % z dlužné částky. Ode dne zaháje-

ní insolvenčního řízení však již úvěrová společnost nemůže tuto smluvní pokutu připočítávat k dlužné částce. Pokud tedy dlužná částka ke dni zahájení insolvenčního řízení činila například 40 000 Kč a smluvní úrok za 90 dnů prodlení činil 3600 Kč, může být do insolvenčního řízení přihlášena pohledávka ve výši 43 600 Kč. Toto je maximální výše pohledávky, kterou, pokud nebude popřena, lze v insolvenčním řízení uspokojit. Smluvní úroky po zahájení insolvenčního řízení tedy již přihlásit ani uspokojit nelze.

kapitola 2

způsoby řešení úpadku

Insolvenční zákon zná čtyři způsoby řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka:

- konkurs;
- reorganizace;
- oddlužení;
- zvláštní způsoby řešení úpadku, které insolvenční zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.

Proč je pro pana Ivana vhodné právě oddlužení?

Konkurs

Konkurs je likvidační způsob řešení úpadku, který lze využít u každého typu dlužníka. Lze jím řešit pouze existující úpadek, nikoliv hrozící úpadek. V konkursu dochází k prodeji majetku

dlužníka a rozdělení výtěžku z prodeje majetku věřitelům. Po skončení konkursu dochází v případě právnické osoby k jejímu zániku a výmazu z veřejného rejstříku.

Tento případ by pro pana Ivana nebyl vhodný. V jeho případě by pomoc měla směřovat k umoření co největší části dluhu s tím, že následně dojde k zániku zbylé nesplacené části dluhů. To u konkursu možné není. V případě, že by pan Ivan podstoupil konkurs, musel by i po skončení insolvenčního řízení splatit zbylou část dluhů a bylo by proti němu možné vést exekuci. Žádné tlusté čáry za dluhovou minulostí jako v případě oddlužení by se tak nedočkal.

Reorganizace

Jedná se o sanační způsob řešení úpadku nebo hrozícího úpadku. Cílem je zachování podnikatelských aktivit dlužníka. Reorganizace je určena především pro velké podnikatelské subjekty. V našem případě by tedy ani tento způsob řešení úpadku nebyl pro pana Ivana vhodný.

Zvláštní způsoby řešení insolvence

Jedná se o způsob řešení úpadku, který je určen pro některé druhy podnikatelských subjektů. Týká se zejména finančních institucí. Tedy ani tento způsob řešení úpadku v případě pana Ivana nepřichází v úvahu.

Oddlužení

Jde o způsob řešení úpadku, který je určen především k řešení ekonomických problémů fyzických osob. Oddlužením lze za splnění určitých podmínek řešit i dluhy z podnikání fyzických osob. Jde o sanační způsob řešení úpadku nebo hrozícího úpadku. Oddlužení je možné provést pouze dvěma formami, a to:

- zpeněžením majetkové podstaty, nebo
- plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

V případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty dochází ke zpeněžení majetku dlužníka a k rozdělení výtěžku mezi věřitele.

Při oddlužení formou plnění splátkové-

ho kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení a dále splácet měsíčně svým nezajištěným věřitelům ze svých příjmů stanovené měsíční splátky. Tento způsob je tedy určen zejména těm, kteří nemají žádný větší majetek a žijí zejména z pravidelného příjmu, ať už jde o mzdu nebo o důchod.

V případě pana Ivana přichází v úvahu pouze oddlužení formou plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, neboť pan Ivan nevlastní žádný majetek, který by mohl být v rámci insolvence zpeněžen. Pokud by pan Ivan vlastnil například pozemek nebo jinou nemovitost (byt, dům), bylo by možné oddlužení provést i formou zpeněžení majetkové podstaty.

Co je to majetková podstata?

Majetková podstata je vymezena v ust. § 206 insolvenčního zákona:

„§ 206

(1) Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, majetkovou podstatu podle § 205 tvoří zejména

a) peněžní prostředky,

b) věci movité a nemovité,

c) podnik,

d) soubor věcí a věci hromadné,

e) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,

f) akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž před-

ložení je nutné k uplatnění práva,

g) obchodní podíl,

h) dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné,

i) dlužníkova mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělníka, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvizifikaci,

j) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.

(2) Majetkovou podstatu tvoří dále i příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného v odstavci 1.“

Do majetkové podstaty pak nepatří věci, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Jedná se o věci, jejichž prodej je dle zvláštních právních předpisů zakázán nebo které dle zvláštních právních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají. Dále jsou to věci uvedené v ust. § 322 občanského soudního řádu:

- věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá

obvyklým majetkovým poměrům,

- běžné oděvní součásti, včetně prádla a obuvi,
- obvyklé vybavení domácnosti, zejména lůžko, stůl, židle, kuchyňská linka, kuchyňské nářadí a nádobí, lednička, sporák, vařič, pračka, vytápěcí těleso, palivo, příkrývka a ložní prádlo, pokud hodnota takové věci zjevně nepřesahuje cenu obvyklého vybavení domácnosti,
- studijní a náboženská literatura, školní potřeby a dětské hračky,
- snubní prsten, písemnosti osobní povahy, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se povinného nebo členů jeho rodiny a nosiče dat těchto záznamů, pokud nelze takové záznamy přenést na jiný nosič dat, a jiné předměty podobné povahy,
- zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný nebo člen jeho domácnosti potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě,
- hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce,
- zvířata, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako jeho společník.

Je v oddlužení chráněno obydlí dlužníka?

V návaznosti na povinnost dlužníka vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení vyvstává otázka, zda je v insolvenčním řízení chráněna nemovitost dlužníka, ve které bydlí.

Podle ust. § 398 odst. 6 insolvenčního zákona dlužník „není povinen vydat ke zpeněžení své obydlí, pokud jeho hodnota nepřesahuje hodnotu určenou podle prováděcího předpisu násobkem částky na zajištění obydlí v bydlišti dlužníka“.

Obydlím se rozumí každá věc užívaná dlužníkem k zajištění svých bytových potřeb a bytových potřeb jeho rodiny. Jde zejména o dům, bytovou jednotku nebo družstevní podíl v bytovém družstvu, nebo o část věci užívanou k témuž účelu, jestliže je bytem, včetně pozemků tvořících s obydlím funkční celek. Chráněným obydlím však nemusí být jen nemovitá věc. Může jím být také věc movitá, například karavan, pokud tento slouží dlužníkovi k bydlení. Podmínkou ochrany je dále to, že zde musí existovat dlužníkovo vlastnické právo k obydlí ještě před zahájením insolvenčního řízení.

Hodnota obydlí se určuje výpočtem dle nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení. Hodnota obydlí, které dlužník

není povinen vydat ke zpeněžení, je stanovena součinem statistické hodnoty obydlí, koeficientu růstu cen a koeficientu zohledňovaných osob. Zohledňovanou osobou se přitom rozumí osoba, která s dlužníkem žije ve společné domácnosti a které je zároveň dlužník povinen poskytovat výživné. Poté se tato zjištěná hodnota porovná se skutečnou hodnotou dlužníkovy obydlí. Ve smyslu ust. § 1 ods. 2 nařízení a ust. § 398 odst. 6 insolvenčního zákona skutečná hodnota odpovídá insolvenčním správcem očekávanému výtěžku zpeněžení obydlí. Při jejím určení se tedy bude zpravidla vycházet ze znaleckého posudku.

Pokud skutečná hodnota obydlí nepřesahuje statistickou hodnotu obydlí, není dlužník povinen toto obydlí insolvenčnímu správci vydat ke zpeněžení.

Jaké jsou výhody oddlužení v porovnání s exekucí?

Nespornou výhodou oddlužení je možnost osvobození dlužníka od placení pohledávek. Dlužník v oddlužení nemusí splatit pohledávky v celém rozsahu, postačí, pokud bude včas a řádně plnit své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení. Zpravidla půjde o pravidelné placení splátek insolvenčnímu správci. V takovém případě pak insolvenční soud může rozhodnout o osvobození od placení nesplacené části pohledávek. V exekuci se naopak vyžaduje úhrada celé dlužné částky, která navíc může stále růst.

Jelikož cílem exekuce je plné uspokojení pohledávky věřitele, může exekuce dle současné právní úpravy probíhat i po celý život dlužníka a teoreticky může rpejít i na jeho dědice, pokud neodmítnou dědictví.

Cílem oddlužení je naopak umožnit dlužníkovi zbavit se svých dluhů v relativně krátkém časovém horizontu a zároveň dosáhnout alespoň částečného uspokojení pohledávek věřitelů. Proto je délka oddlužení omezena na tři, respektive pět let.

Oddlužení je tedy nepochybně vhodnou cestou z dluhové situace fyzických osob. K tomu, aby mohlo být

oddlužení nařízeno a aby mohlo dojít k osvobození dlužníka od placení pohledávek, je však potřeba splnit zákonem stanovené podmínky.

Velkou výhodou oddlužení také je, že dlužník řeší vše prostřednictvím insolvenčního správce, který rozděljuje peníze mezi věřitele. Obvykle tedy ustanou telefonáty či výhružné dopisy od věřitelů, kteří vědí, že dlužník, i kdyby chtěl, nesmí nic platit mimo systém oddlužení bez vědomí insolvenčního správce, protože by tím porušil podmínky oddlužení. Nespornou výhodou je i to, že dlužník jasně ví k jaké částce v oddlužení směřuje a dluhy dále nerostou.

kapitola 3

podmínky pro povolení oddlužení

Překvapení pana Ivana

Než se pan Ivan dostavil na poradu s právníkem, přečetl si základní informace o insolvenčním řízení a oddlužení. Měl nastudováno, že oddlužení potrvá pět let a že musí splatit alespoň 30 % svých závazků. Protože znal svoji finanční situaci, věděl, že by tuto podmínku nesplnil. Čekal tedy, že mu právník doporučí jiné řešení. K jeho překvapení mu však právník, poté co se obeznámil s jeho finanční situací, sdělil (a to tak, jak to umí jen právníci), že jeho jedinou možností je právě oddlužení. Ohledně správnosti tohoto výroku právník zjevně nepřipouštěl žádnou debatu. Pan Ivan, rozhořčený a zklamaný poskytnutou radou, mu přesto začal horlivě oponovat. Nemůže přece za pět let splatit 30 % svých

dluhů, ani kdyby se na hlavu stavěl. Právník si mlčky vyslechl jeho námitky, a když pan Ivan skončil, začal právník vysvětlovat...

Jaké jsou podmínky pro vstup do oddlužení?

Pan Ivan měl ohledně podmínek pro vstup do oddlužení pouze částečné informace.

Obecně platí, že dlužník splní oddlužení, pokud splatí svým nezajištěným věřitelům pohledávky v plné výši. Pokud není v silách dlužníka uvedené splnit, považuje se oddlužení za splněné, pokud v době tří let od schválení oddlužení splní svým nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek. V případě, že ani taková varianta není

v silách dlužníka, považuje se oddlužení za splněné, pokud v době pěti let od schválení oddlužení splní dlužník svým nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek. Pokud by dlužník nebyl schopen zaplatit ani tuto část dluhů, tak sice je možné také rozhodnout o oddlužení, ale je to pak na rozhodnutí soudu, který posoudí, zda se dlužník s ohledem na své možnosti maximálně snažil uspokojit věřitele, nebo ne. Oproti starší právní úpravě dnes soud neposuzuje u vstupu do oddlužení jestli bude dlužník schopen zaplatit určitou část dluhu, ale toto posuzování se posouvá na konec oddlužení.

Přesto však existuje minimální částka, kterou musí být dlužník schopen hradit vždy. A toto se pečlivě zkoumá už při vstupu do oddlužení. Ve smyslu ust. § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona musí být dlužník schopen uhradit odměnu insolvenčního správce a dále musí být schopen ostatním věřitelům uhradit splátku ve stejné výši jako je pohledávka insolvenčního správce na jeho odměnu.

Podle vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů činí odměna insolvenčního správce 750 Kč měsíčně. K tomu se připočítá dále náhrada hotových výdajů v měsíční výši 150 Kč, takže celková částka

případající na odměnu insolvenčního správce činí 900 Kč měsíčně bez DPH, tedy 1089 Kč s DPH. Jelikož musí být ostatním věřitelům uhrazena částka alespoň ve stejné výši, činí minimální měsíční splátka v oddlužení 2178 Kč.

Kdo je nezajištěným věřitelem?

Nezajištěný věřitel je takový věřitel, jehož pohledávka vůči dlužníkovi není zajištěna žádným zajišťovacím institutem (například již výše zmíněným zástavním právem).

Existují i výhodnější podmínky pro vstup do oddlužení?

Podstatnou – a novou – informací pro pana Ivana bylo, že podmínky pro oddlužení osob ve starobním důchodu nebo v invalidním důchodu pro invaliditu ve druhém či třetím stupni jsou výhodnější než pro ostatní dlužníky. U těchto osob se oddlužení považuje za splněné pokud:

- nárok na starobní nebo invalidní důchod trval po celou dobu schváleného oddlužení a
- oddlužení nebylo po dobu tří let od schválení oddlužení zrušeno.

V případě osob ve starobním nebo invalidním důchodu pro invaliditu druhého a třetího stupně není stanovena žádná minimální hranice, která musí být věřitelům uhrazena.

Oddlužení osob v důchodovém věku a osob v invalidním důchodu pro invaliditu druhého a třetího stupně je

tedy nesporně výhodnější než u osob ostatních. Je tomu tak proto, že tyto osoby nejsou zpravidla ekonomicky činné a není tedy často reálné očekávat splnění alespoň 30 % závazků v průběhu pěti let. Pokud by nebyl umožněn vstup těchto osob do oddlužení za výhodnějších podmínek, byly by často zcela vyloučené z možnosti vyřešit svoji dluhovou situaci.

Příběh slečny Soni

Pan Ivan se celý nadšený zvedl ze židle a rozloučil se s právníkem nejmenované neziskové organizace. Když vycházel, otevřely se dveře protější kanceláře a z nich vyšla paní asi tak ve věku pana Ivana. Paní byla hodně upovídaná a pana Ivana hned oslovila. Tak se pan Ivan dozvěděl nejen jméno neznámé, ale také její příběh.

Paní byla vlastně slečna. Slečna Soňa, která se před lety dostala do velmi těžké finanční situace. Okolnosti slečna Soňa příliš nerozebírala, pan Ivan však z toho mála, co mu řekla, usoudil, že doplatila na dluhy svého přítele. Tenkrát se paní Soňa rozhodla pro oddlužení. Protože se na ni jako na invalidní důchodkyni v II. stupni již také vztahovala možnost požádat o zvýhodněné oddlužení, situace využila a požádala o něj. V té době však neměla dostatek finančních prostředků ani na to, aby hradila alespoň minimální splátku. Z problémů jí pomohla sestra,

která s ní sepsala smlouvu o důchodu a potřebnou částku jí na základě této smlouvy vyplácela. Slečna Soňa se pak k sestře přistěhovala, aby jí vypomáhala v domácnosti. Vše tedy probíhalo hladce. Slečna Soňa si časem také našla práci a tak se i její finanční situace zlepšila.

Nedávno však sestra slečny Soni zemřela a byt zdědila její neteř. Neteř si řekla, že by jí tetička mohla laskavost její matky oplatit a vzít na sebe několik úvěrů. Z jednoho si chtěla koupit nové auto a z dalšího si po nucené karanténě dopřát dovolenou. Neteř ujišťovala slečnu Soňu, že peníze na splácení má, a že navíc v případě, kdyby se náhodou něco stalo, mohla by paní Soňa opět požádat o oddlužení a že tak nízké splátky budou vždy schopny uhradit. Slečna Soňa se obávala, že pokud neteři nevyhoví, nebude moct dále bydlet v jejím bytě. Předchozí dluhy však paní Soňu naučily, že by přece jen měla být obezřetná, a po poradě s právníky návrh neteře odmítla.

Pokud dlužník není schopen z vlastního příjmu uhradit minimální částku na měsíční splátku v oddlužení, je zde možnost předložení smlouvy o důchodu, na jejímž základě by se jiná osoba, zpravidla rodinný příslušník, zavázala k hrazení této částky ve prospěch dlužníka. Slečna Soňa však jistě postupovala správně, když se nespolehala pouze na tutu smlouvu a našla si sama zaměstnání.

Rovněž slečna Soňa postupovala správně, když odmítla návrh neteře, aby na sebe vzala její úvěry. Pokud by totiž neteř tyto úvěry nebyla schopna splácet, musela by je zcela zaplatit slečna Soňa. Přitom by už nemohla opětovně využít možnosti výhodnějšího oddlužení.

Jednou a dost neboli na co si dát pozor:

Oddlužení osob ve starobním důchodu a osob v invalidním důchodu pro invaliditu druhého nebo třetího stupně je mnohem výhodnější než oddlužení ostatních osob. Proto lze tuto možnost využít pouze jednou za život. Důvodem takového omezení je právě to, aby nedocházelo k přebírání závazků osobami, na které se vztahují výhodnější podmínky oddlužení.

kapitola 4

návrh dlužníka na oddlužení a další průběh řízení

Špatná volba pana Ivana

Pan Ivan se po poradě s právníkem a po rozhovoru se slečnou Soňou rozhodl podat insolvenční návrh spolu s návrhem na povolení oddlužení. Jelikož se bál výdajů, které by musel právníkovi platit za vyhotovení návrhu, sepsal vše sám a podal návrh na soud. Soud však jeho návrh odmítl.

Kde udělal pan Ivan chybu?

Návrh na oddlužení se podává příslušnému insolvenčnímu soudu, kterým je krajský soud dle bydliště dlužníka na předepsaném formuláři, který lze najít na stránkách www.justice.cz, a musí být doplněn zákonem požadovanými listinami. Návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat zároveň s insolvenčním návrhem. Vše obvykle na jednom formuláři.

V případě, že insolvenční návrh nepodal dlužník, ale věřitel, musí dlužník návrh na oddlužení podat ve lhůtě třiceti dnů ode dne, kdy mu byl doručen insolvenční návrh věřitele.

Návrh na povolení oddlužení může dlužník podat pouze prostřednictvím tzv. „sepisovatele“, kterým je:

- advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce, nebo
- akreditovaná osoba.

Kdo je akreditovanou osobou?

Akreditovaná osoba je obvykle nezisková organizace, které akreditaci pro poskytování služeb v oblasti oddlužení uděluje Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Seznam akreditovaných osob lze nalézt na stránkách www.sako.justice.cz. Akreditované osoby musí poskytovat pomoc při sepsání insolvenčních návrhů pro klienty zdarma.

Na co si dát pozor:

Osoba sepisovatele nezastupuje dlužníka v insolvenčním řízení. Její role spočívá pouze v sepsání návrhu na povolení oddlužení.

Jak má pan Ivan postupovat?

Pan Ivan by měl kontaktovat některou z výše uvedených osob a požádat o sepsání návrhu na povolení oddlužení.

Jsou obavy pana Ivana z vysokých poplatků za sepsání návrhu oprávněné?

Pokud se pan Ivan obrátí na advokáta, notáře, soudního exekutora nebo insolvenčního správce, náleží těmto osobám za sepsání návrhu na povolení oddlužení a insolvenčního návrhu odměna, jejíž maximální výše činí 4000 Kč bez DPH a v případě společného návrhu manželů na oddlužení 6000 Kč bez DPH. Další plnění za sepsání těchto návrhů a další činnosti s tím nezbytně spojené (například porada s klientem, odstranění vad návrhu) těmto osobám nenáleží. Odměnu si musí výše uvedené osoby uplatnit pouze v insolvenčním řízení, kde má přednost před ostatními pohledávkami. Pan Ivan tedy žádnou přímou platbu hradit nebude.

V případě, že se pan Ivan obrátí na akreditovanou osobu uvedenou výše pod písm. b), nenáleží takové osobě žádná odměna ani jiné plnění za sepsání a podání insolvenčního návrhu a návrhu na oddlužení.

Obavy pana Ivana tedy nejsou opodstatněné. Pozor si ale musí dát na různé pochybné společnosti, které se pod různými záminkami jako je třeba příprava dokumentů pro oddlužení snaží získat od dlužníků poměrně vysoké platby.

Kdy bude insolvenční řízení zahájeno?

Insolvenční řízení je zahájeno doručením návrhu na insolvenční soud. Účinky insolvence pak nastávají oka-

mžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný. Lze jej nalézt na webových stránkách české justice www.justice.cz pod sekci insolvenční rejstřík a vyhledat si v něm veškeré informace ke každému oddlužení. Ke zveřejnění vyhlášky zde dochází řádově v hodinách po doručení insolvenčního návrhu na příslušný insolvenční soud, zpravidla tedy ještě v ten samý den.

Lze se nějak bránit zveřejnění informací v insolvenčním rejstříku?

Insolvenční řízení je obecně veřejné. Toto si je třeba uvědomit při vstupu do oddlužení, že například veškeré písemnosti budou přístupné komukoli. I insolvenční zákon ale dává možnost zažádat, aby některé informace v písemnostech byly začerněny. Pokud tedy například soudu píšete nějaké citlivé informace, které by měl vědět soud, ale není důvod, aby se s nimi mohl seznámit každý, lze zažádat, aby tyto informace byly před zveřejněním začerněny. V takové žádosti byste měli uvést i důvod, proč o to soud žádáte.

Co se bude dít po podání insolvenčního návrhu?

Po podání insolvenčního návrhu s návrhem na povolení oddlužení bude kromě jiného ustanovena osoba insolvenčního správce. Jejím úkolem je zjistit závazky dlužníka i jeho majetek, dohlédnout na plnění povinností sta-

nových dlužníku v rámci oddlužení, rozdělovat peníze mezi věřitele a poskytovat věřitelskému výboru zprávu o stavu insolvenčního řízení. Insolvenční správce také může doporučit zrušení schváleného oddlužení, pokud lze důvodně předpokládat neplnění podmínek odůvodňujících zrušení schváleného oddlužení.

Insolvenční soud rovněž projedná insolvenční návrh a žádost o povolení oddlužení. Pokud insolvenční soud v rámci dokazování zjistí, že je dlužník v úpadku, nebo mu úpadek hrozí, rozhodne o úpadku dlužníka. Zároveň insolvenční soud rozhodne o způsobu řešení úpadku dlužníka, tedy zda bude povoleno oddlužení, a o tom, jakou formou bude oddlužení realizováno (zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty).

V průběhu této fáze se může stát, že soud bude žádat nějaká doplnění a zašle dlužníkovi výzvu. V takovém případě je zejména nutné si hlídat poštu, případně pravidelně sledovat insolvenční rejstřík.

Nový známý pana Ivana

Pan Ivan se tedy znovu vypravil do již navštívené nejmenované neziskové organizace, která byla zároveň akreditovanou osobou pro sepsání návrhu na oddlužení. V čekárně se potkal s panem Tomášem, který tam byl rovněž proto, aby si nechal sepsat návrh na oddlužení. Aby si zkrátili dlouhou chvíli, dali se do řeči. Pan Tomáš se panu Ivanovi svěřil, že má dluhy ve výši téměř jednoho milionu korun. Panu Ivanovi se to moc nezdálo, protože pan Tomáš byl oblečen dle nejnovější módy, na ruce měl drahé zlaté hodinky, a když si pan Ivan postěžoval na jízdu MHD, pan Tomáš se vytasil s tím, že si zrovna pořídil nové auto. Dále se panu Ivanovi pochlubil, že jezdí každý rok na drahé dovolené. Panu Ivanovi to nedalo a zeptal se, jak je možné, že má tolik dluhů.

Pan Tomáš jen posměšně pohodil hlavou a řekl, že si na všechno vzal úvěry, ale že je splácet nebude. Úvěrové společnosti jsou přece bohaté, a když jim někdo občas úvěr nesplatí, tak jim to neublíží. Většina lidí jsou dle názoru pana Tomáše ovce, které hradí „úvěrovkám“ splátky i se zbytečně vysokými úroky. To on ale dělat nehodlá. Přece tady máme možnost oddlužení. Pět let si bude platit nějaké splátky a pak mu zbytek odpustí. Takto musí splatit jen 30 %. „Úvěrovka“ tak stejně nevyjde úplně naprázdno. Pana Ivana takové úvahy překvapily. Trochu se

však přece jen zastyděl a raději před panem Tomášem zamlčel, že on patří k lidem, kteří své dluhy raději zcela splatí, pokud to jde. Panu Tomášovi připadal pan Ivan sympatický, a proto z něj vymámil telefonní kontakt.

Dlouho po panu Tomášovi nebylo ani vidu ani slechu. Pak se jednoho dne ozval telefon a v něm zbědovaný hlas pana Tomáše. Chtěl se zeptat, zda panu Ivanovi soud schválil oddlužení, protože jeho soud poslal do konkursu, že prý je nepoctivý. A tak mu teď prodají všechno, co má. Ze všeho samozřejmě vinil společnost XY, z.s., která podle něj návrh na oddlužení sepsala špatně.

Soud nemusí návrhu na povolení oddlužení vyhovět. Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona umožňuje insolvenčnímu soudu zamítnout návrh na oddlužení, pokud je jím sledován nepoctivý záměr. Ve smyslu odst. 2 výše citovaného ustanovení insolvenčního zákona pak insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i v případě, že dosavadní výsledek řízení dokládá lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.

V rámci insolvenčního řízení zkoumá insolvenční soud majetek i závazky dlužníka. Pokud tedy soud zjistil, že pan Tomáš si dopřává nákladný život z úvěrů, které na sebe převzal, aniž by je měl v úmyslu splatit, návrh na od-

dlužení zamítl.

Pan Tomáš pak nebude moci požádat o oddlužení následujících pět let, neboť ve smyslu ust. § 395 odst. 4 insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne také návrh na povolení oddlužení tehdy, jestliže v posledních pěti letech před podáním insolvenčního návrhu byl návrh dlužníka na povolení oddlužení pravomocně zamítnut z důvodu, že je jím sledován nepoctivý záměr.

V případě zamítnutí návrhu na povolení oddlužení může insolvenční soud

rozhodnout o tom, že úpadek dlužníka bude řešen formou konkursu. Soud tak rozhodne vždy, pokud má dlužník majetek, který by po uhrazení odměny insolvenčního správce postačoval alespoň k částečnému krytí pohledávek věřitelů. Pan Tomáš přitom takový majetek nepochybně měl.

Vše výše uvedené platí pro všechny osoby, které mají v úmyslu vstoupit do oddlužení, tedy i pro starobní důchodce a osoby v invalidním důchodu pro invaliditu druhého a třetího stupně.

kapitola 5

přezkoumání

pohledávek

Liché obavy

Pan Ivan na otázku pana Tomáše odpověděl, že jemu oddlužení schváleno bylo. Absolvoval schůzku s insolvenčním správcem, který se jej ptal zejména na majetek, příjem a závazky. Insolvenční správce panu Ivanovi v krátkosti vysvětlil, co se bude dít dál. Pan Ivan se dozvěděl, že je insolvenční rejstřík veřejný. Obával se proto, že se budou jako věřitelé přihlašovat i podvodníci a on nakonec bude muset splácet dluhy, které nikdy neměl. Brouka do hlavy mu nasadil jeho kamarád Ivoš, který jednou vyhlásil, že kdyby chtěl přijít k penězům, tak by se přihlásil do insolvenčního řízení jako věřitel. Prý by nikdo na nic nepřišel. Pan Ivan věděl, že jeho kamarád je velký šprýmař a svoje slova nemyslel tak zcela vážně, ale pochybnosti už byly na světě.

Jsou obavy pana Ivana oprávněné?

Již po zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení mohou věřitelé podávat přihlášky svých pohledávek. Nejpozději tak mohou věřitelé učinit do uplynutí lhůty stanovené pro podávání přihlášek pohledávek určené soudem v rozhodnutí o úpadku dlužníka. Veškeré přihlášené pohledávky musí být podloženy také listinnými důkazy prokazujícími jejich existenci a výši, případně i další skutečnosti rozhodné pro uspokojení pohledávky.

Po uplynutí lhůty pro podávání přihlášek pohledávek věřitelů dojde k přezkoumání přihlášených pohledávek. Tento úkon je z hlediska dlužníka velmi důležitý, neboť v rámci přezkumu pohledávek se rozhoduje o tom, které pohledávky budou v insolvenčním řízení uspokojované.

Z insolvenčního řízení lze vyřadit předně ty pohledávky, které nebyly řádně přihlášeny, tedy jejich přihláška trpí formálními vadami, které nebyly ani přes výzvu insolvenčního správce odstraněny. O takové přihlášce nelze rozhodnout a je odmítnuta dle ust. § 80a odst. 3 insolvenčního zákona ve spojení s ust. § 43 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Pokud přihláška pohledávky netrpí formálními vadami, lze ji přezkoumat. V přezkumném řízení lze pohledávku popřít. Pohledávky lze popírat co do výše, pravosti nebo pořadí. Z hlediska dlužníka je nejdůležitější možnost popírat pohledávky co do jejich výše a co do pravosti.

Popření pohledávky může učinit dlužník, insolvenční správce, ale také věřitelé s jinou přihlášenou pohledávkou, jejíž uspokojení může být neoprávněně přihlášenými pohledávkami ohroženo.

Popření pohledávky co do pravosti

Pokud pohledávka nikdy nevznikla, nebo již zanikla (například dlužník již úvěr splatil) nebo se promlčela, může být pohledávka popřena co do pravosti.

Co to znamená?

Pokud by tedy pan Ivoš řádně a formálně správně podal přihlášku pohledávky, která nikdy nevznikla, bylo by možné ji popřít co do pravosti. Pokud

by soud vyhověl, tak by se taková pohledávka v insolvenčním řízení neuspokojovala.

Popření výše pohledávky

Pokud je dlužníkům závazek nižší než přihlášená částka, může být pohledávka popřena co do její výše. Zde je dobré si uvědomit, že se přihlašují i pohledávky, o nichž zatím nerozhodoval soud. V praxi si věřitel může v pohledávce naučtovat různé pokuty a poplatky, které mohou být v rozporu se zákonem. Pokud je nikdo nepopře, tak je bude muset dlužník v oddlužení splácet.

Co to znamená?

V případě pana Ivana se do insolvenčního řízení přihlásila i úvěrová společnost Mazaná liška. Tato společnost se však nejmenovala Mazaná liška jen tak pro nic za nic. Vůči panu Ivanovi si přihlásila pohledávku v celkové výši 70 000 Kč. Pan Ivan však z této částky ještě před zahájením insolvenčního řízení zaplatil 10 000 Kč, což insolvenčnímu správci sdělil a doložil. Tuto pohledávku tedy insolvenční správce popřel co do výše 10 000 Kč.

Pokud věřitel nesouhlasí s popřením své pohledávky nebo její části, může zahájit tzv. incidenční spor.

Po přezkoumání pohledávek sestaví insolvenční správce seznam pohledávek.

kapitola 6

povinnost

dlužníka

v oddlužení

Dědictví

Ačkoliv pan Ivan vstupoval do insolvence se smíšenými pocity, nakonec vše proběhlo hladce. Oddlužení mu bylo schváleno a byl mu schválen také splátkový kalendář.

Pan Ivan ani nedoufal, že by se jeho finanční situace mohla zlepšit dříve než za tři roky, kdy skončí jeho oddlužení. Jednoho dne však dostal vyrozumění od notáře, z něhož se dozvěděl, že zemřel jeho prastrýc a že pana Ivana zmiňuje v závěti jako jednoho z dědiců. Panu Ivanovi se to zdálo zvláštní, vždyť prastrýci muselo být snad přes

sto let. Matně si však vzpomínal, že když byl malý, občas k nim zavítal pán, o kterém mu matka říkala, že je to bratr jeho babičky. Prastrýc Florián si na pana Ivana pamatoval zřejmě lépe, protože mu odkázal menší sumu. Tato by sice nepostačila ke krytí všech dluhů pana Ivana, ale se splátkami, které posílá, by nakonec již za rok a půl uhradil celý svůj dluh.

Pan Ivan byl zprávou nadšený. Méně nadšený byl však z telefonátu, který následoval asi dva dny po dobré zprávě. Ozval se mu jeho bývalý pronajímatel pan Milan. Nějak se dozvěděl, že pan Ivan bude dědit, i to, kolik bude

dědit. Rychle si spočítal, že kdyby celá částka připadla jemu, tak má už teď uhrazenou celou pohledávku a nemusí dál čekat. Avšak pokud se bude muset dělit s úvěrovou společností, bude si muset počkat ještě rok a půl, než bude mít vše zapláceno. Panu Milanovi se však čekat rozhodně nechtělo. Usmyslel si, že pana Ivana přesvědčí, aby o dědictví neříkal insolvenčnímu správci a zaplatil z něj jemu celou pohledávku. Tvrdil, že i pan Ivan tím získá, protože mu ještě něco málo z dědictví zbyde.

Jak má pan Ivan postupovat?

Pan Ivan je ve smyslu ust. § 412 odst. 1 písm. b) povinen vydat insolvenčnímu správci hodnoty získané darem, dědictvím a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který jako dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl. Tyto hodnoty, nebo výtěžek z jejich zpeněžení bude použit jako mimořádná splátka nad rámec splátkového kalendáře.

V případě, že by tento příjem pan Ivan nepřiznal a zaplatil z něj pouze panu Milanovi, nemusel by insolvenční soud panu Ivanovi přiznat osvobození od placení pohledávek. V případě, že by mu toto osvobození bylo soudem přiznáno, mohlo by mu být i následně ve smyslu ust. § 417 insolvenčního zákona odejmuto. Zároveň by mohlo být jednání pana Ivana posouzeno i jako trestný čin zvýhodnění věřitele.

Rozhodně by tak pan Ivan měl o dědic-

tví informovat insolvenčního správce a nechat ho, aby ho rozdělil řádně mezi všechny věřitele.

Může se pan Ivan rozhodnout i tak, že dědictví nepřijme?

Pan Ivan se může rozhodnout, že dědictví nepřijme, ale může tak učinit pouze se souhlasem insolvenčního správce. Jinak je odmítnutí dědictví neplatné. Souhlas insolvenčního správce pan Ivan potřebuje i k případnému uzavření dědické dohody, na jejímž základě by nabyl méně než čini jeho dědický podíl.

Dlužník v oddlužení také nemůže bez souhlasu insolvenčního správce odmítnout dar.

Jaké jsou další povinnosti dlužníka v oddlužení?

Povinnosti dlužníka v oddlužení upravuje ust. § 412 insolvenčního zákona. Dlužník je dle tohoto ustanovení povinen:

- „a) vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat,
- b) hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy a část výtěžku

zpeněžení majetku náležejícího do společného jmění manželů, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře; za mimořádný příjem se nepovažují plnění z pojistných smluv o škodovém pojištění a plnění z titulu práva na náhradu majetkové a nemajetkové újmy,

- c) bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání,
- d) vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců, neurčí-li insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení jinou dobu předkládání;,
- e) nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání účinků schválení oddlužení,
- f) neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody,
- g) nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit,
- h) vynaložit veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů.“

Obavy pana Ivana

Předtím, než se pan Ivan dozvěděl o dědictví, trápily jej velké obavy z toho, zda bude schopen po dobu tří let spláacet schválený splátkový kalendář. Měl sice možnost přivýdělnku, ale bál se, co by se stalo, kdyby onemocněl, dostal se do nemocnice a nemohl si tak třeba několik měsíců přivydělávat k důchodu. Mohlo by se lehce stát, že by nebyl schopen plnit své povinnosti v oddlužení.

Insolvenční soud může po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty rozhodnout z důležitých důvodů o přerušení průběhu oddlužení až na jeden rok. Insolvenční soud tak učiní na návrh dlužníka nebo insolvenčního správce. V případě, že by byl pan Ivan hospitalizován na delší dobu, kdy by nebyl schopen plnit splátkový kalendář, mohl by požádat soud o přerušení průběhu oddlužení. Jakmile by odpadl důvod pro přerušení řízení, rozhodl by insolvenční soud o pokračování v oddlužení.

kapitola 7

osvobození dlužníka od placení pohledávek

Slečna Soňa se zlobí

Setkání pana Ivana se slečnou Soňou nebylo poslední. Popravdě mu slečna Soňa padla do oka, považoval ji za veselou a energickou a on potřeboval mít ve svém okolí někoho pozitivně naladěného. Navíc spolu mohli sdílet svoje zkušenosti z oddlužení. Při pravidelných společných návštěvách klubu seniorů mu slečna Soňa při kávě vyprávěla až neuvěřitelné příběhy lidí, co se stejně jako oni ocitli v dluzích.

Jednou zmiňovala pána, kterému i po skončení oddlužení a rozhodnutí o osvobození od placení pohledávek zazvonil exekutor na dveře. „A představte si, pane Ivane, bylo to pro dluh, který byl přihlášen do insolvenčního řízení!“

Pan Ivan tak trochu zneklidněl, ale když slečna Soňa popsala onoho pána, zase se uklidnil. Také ho totiž potkal, a přestože slečně Soně ten pán nepověděl o povaze svých dluhů nic, panu

Ivanovi se svěřil trochu víc. Jmenoval se Petr a byl to pěkný lump. Petr byl totiž profesionální lupič, a pokud mu bylo možné věřit, tak i docela úspěšný. Před několika lety ho však chytli při loupeži. Když Petr uviděl, jak se na něj řítí policejní auto, neváhal a pokusil se nasednout do nejbližšího auta. Sám nevěděl, co udělá a jak auto nastartuje, ale jako zázrakem bylo auto odemčené a, světe div se, klíče v zapalování. Petr nemohl uvěřit svému štěstí a ujížděl, co nejrychleji mohl, dokud se před ním nevynořilo jiné auto. Šlápl na brzdy, strhl volant, ale srážce už zabránit nedokázal. Při nehodě naštěstí nikdo nezemřel, ale pán za volantem skončil v nemocnici a do dnešního dne nemohl pořádně chodit. Kromě jiných dluhů měl tak Petr i dluh vůči tomuto pánovi, kterému musel zaplatit náhradu škody na zdraví. Dál musel zaplatit škodu na majetku paní, které ukradl a zdemoloval auto, a státu navíc ještě peněžitý trest. Pan Ivan proto nemohl sdílet sympatie slečny Soni vůči lupiči Petrovi, ani její hněv vůči exekutorovi.

Pokud insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a dlužník řádně a včas splní veškeré své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, rozhodne insolvenční soud také o osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny.

Toto osvobození se však dle ust. § 416 odst. 1 insolvenčního zákona nevzta-

huje na některé druhy pohledávek, a to na:

- peněžitý trest nebo jinou majetkovou sankci, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin,
- pohledávku na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti,
- pohledávku věřitelů na výživném ze zákona,
- pohledávku věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví.

Pro výše uvedené pohledávky tak lze vést exekuční řízení i po skončení oddlužení, a to i v případě, že insolvenční soud osvobodil dlužníka od placení pohledávek.

Co to znamená?

Lupič Petr bude muset své dluhy z titulu náhrady škody na zdraví a škody na majetku, jakož i peněžitý trest zcela uhradit.

Bezesné noci

Pana Ivana osud Petra příliš nezajímalo. Více ho trápilo, že banka ABC nakonec svoji pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásila. Tato skutečnost způsobila panu Ivanovi nejednu bezesnou noc, protože se obával, že se tohoto dluhu v insolvenčním řízení nezbaví. Byl přesvědčen o tom, že i v případě, že vše v insolvenčním řízení splní, čeká ho opět soudní spor a exekuce, a ne-

věděl, jak se bránit.

Osvobození od placení pohledávek se nevztahuje pouze na pohledávky, které byly do insolvenčního řízení přihlášené a uspokojované. Vztahuje se i na pohledávky, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na pohledávky, které sice mohly a měly být do insolvenčního řízení přihlášeny, avšak věřitelé je přesto nepřihlásili.

Co to znamená?

Pan Ivan může být klidný, neboť banka ABC již nemůže vůči němu vést exekuční řízení, případně ho o pohledávku žalovat. Pan Ivan by se v soudním řízení ubránil prokázáním osvobození od povinnosti platit pohledávku.

Pokud by byla vedena proti dlužníkovi exekuce pro vymožení pohledávky, na kterou se vztahuje osvobození od placení, může se dlužník bránit podáním návrhu na zastavení exekuce a doložením rozhodnutí o osvobození platit pohledávku.

Pro pana Ivana je to tedy dobrá zpráva. Důležitá zpráva je to ale i pro věřitele, kteří by si měli hlídat, jestli jejich dlužník nevstupuje do oddlužení, aby stihli své pohledávky přihlásit. Ostatně i kvůli tomu především je insolvenční rejstřík veřejný.

Velmi častým problémem bývá vymáhání nákladů exekučního řízení po skončení insolvenčního řízení. Ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV.

ÚS 3250/14 je potřeba, aby si exekutor svoji odměnu a náklady na vedení exekuce, na jejichž zaplacení mu vznikl před zahájením insolvenčního řízení nárok, přihlásil jako pohledávku v insolvenčním řízení. V rámci oddlužení pak bude uspokojena i tato pohledávka. Osvobození od placení pohledávek se vztahuje i na odměnu exekutora, ať už se jako věřitel se svojí pohledávkou do insolvenčního řízení přihlásil či nikoliv. Exekutor tedy nemůže po skončení oddlužení a přiznání osvobození od placení pohledávek vymáhat na dlužníkovi svoji odměnu, pokud si ji mohl přihlásit do insolvenčního řízení.

Noční můra paní Lenky

Jednou se slečna Soňa svěřila panu Ivanovi, že poté, co ji neteř před dvěma měsíci vyhodila z bytu sestry, si potřebovala zařídit svoje nové bydlení a musela si na to od kamarádky Lenky půjčit menší částku. Domluvily se, že jí půjčku začne splácet, až jí skončí oddlužení, tedy zhruba za 9 měsíců. Vše také sepsaly písemně. Teď však kamarádka chce zaplatit celou částku do konce oddlužení, protože se obává, že pokud slečně Soni soud přizná osvobození od placení pohledávek, nebude jí už muset slečna Soňa nic uhradit.

Osvobození od placení pohledávek se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku. Protože si slečna Soňa od kamarádky půjčila peníze již

v době, kdy byla dva roky v oddlužení, tedy nepochybně po rozhodnutí o úpadku, osvobození od placení pohledávek by se na pohledávku paní Lenky nevztahovalo.

Dlužník by si měl dát ale velký pozor, aby na sebe v oddlužení nebral další závazky, které by nebyl schopen plnit. Může to být jeden z důvodů pro zastavení celého procesu oddlužení ze strany soudu.

Oddlužení pro seniory

Vydalo: Iuridicum Remedium, z. s. v listopadu 2021

Sídlo: Příkladní 1236/35, 170 00 Praha 7

Kancelář: Jeseniova 10, 130 00 Praha 3

Tel: +420 776 703 170

E-mail: iure@iure.org

www.iure.org

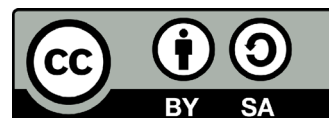
Pro IuRe zpracovali:

Mgr. Erika Turzová-Baloghová, Mgr. Jan Vobořil, Ph.D.

Jazykové a stylistické úpravy provedla Hana Škapová.

Ilustrační fotografie k volnému užití ze serveru www.pexels.com

Příručka byla vydána v rámci realizace projektu Bezplatná advokátní pomoc a osvěta pro seniory ve věci dluhů, exekucí a udržitelnosti bydlení a zaměstnání. Projekt je realizován za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva práce a sociálních věcí.

Příručka Oddlužení pro seniory je vydána pod licencí

Creative Commons – Uveďte původ Zachovejte licenci CC BY SA 4.0

(<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>)

Autorem je Iuridicum Remedium, z.s.